

Claudiu Pop

*Paradigma
misionară
preniceeană*

Editura Mega | Editura Eikon
Cluj-Napoca
2021

DTP și copertă:
Editura Mega

Redactor:
Iulia Pop

© Claudiu Pop, 2021

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POP, CLAUDIU

Paradigma misionară preniceeană / Claudiu Pop. – Cluj-Napoca: Mega:

Eikon, 2021

Conține bibliografie

ISBN 978-606-020-333-9

ISBN 978-606-49-0520-8

2

EDITURA MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

Cuprins

9 INTRODUCERE

PARTEA I. PARADIGMA MISIONARĂ APOSTOLICĂ

13 PRELIMINARII – CONCEPTUL DE PARADIGMĂ MISIONARĂ

14 Teoria paradigmei misionare în schimbare – David J. Bosch

15 *Ad. 1. Paradigma Apocaliptică sau paradigma primilor creștini*

16 *Ad. 2. Paradigma elenistică a perioadei patristice*

18 Definirea misiunii creștine

21 Scopul misiunii

24 Stadiul actual al cercetării pe acest subiect în teologia românească

29 CAPITOLUL I. NOUL TESTAMENT CA DOCUMENT MISIONAR

34 CAPITOLUL II. POGORÂREA DUHULUI SFÂNT. ÎNTEMEIEREA BISERICII ȘI ÎNCEPUTUL MISIUNII CREȘTINE

35 1. Structura trinitară și constituția teandrică a Bisericii. Iisus Hristos, temelia și capul Bisericii

35 *1.1. Fundamentul treimic și antropologic al Bisericii*

37 *1.2. Pogorârea Duhului Sfânt peste sfinții Apostoli și întemeierea Bisericii*

41 *1.3. Rugăciunea Mântuitorului pentru Sine și pentru ucenici (Ioan 17) și structura trinitară a Bisericii*

48 *1.4. Constituția teandrică a Bisericii, Trupul lui Hristos*

53 2. Alegerea sfinților Apostoli de către Iisus Hristos. Constituirea colegiului apostolic și trimiterea lor în misiunea de probă

57 *2.1. Marea poruncă misionară*

62 *2.2. Transformarea sfinților Apostoli prin Pogorârea Duhului Sfânt. Constituirea lor în prima celulă a Bisericii*

- 67 CAPITOLUL III. ÎNCEPUTUL MISIUNII CREȘTINE
- 67 1. Propovăduirea și misiunea sfinților Apostoli în rândul evreilor și spre neamuri, în concordanță cu Faptele Apostolilor. Conținutul propovăduirii apostolice
- 75 1.1. *Predica kerygmatică a Sfântului Arhidiacon Ștefan*
- 77 1.2. *Cuvântarea kerygmatică a Sfântului Apostol Pavel din Areopag*
- 83 2. Lucrarea Cuvântului lui Dumnezeu în sufletele celor ce Îl primesc
- 85 3. Convertirea ca efect al propovăduirii apostolice
- 86 4. Caracterul ecleziologic al misiunii creștine

89 CAPITOLUL IV. ÎNCORPORAREA ÎN BISERICĂ PRIN
TAINILE DE INIȚIERE ÎN VIAȚA CREȘTINĂ

- 93 1. Teologia Botezului
- 93 1.1. *Botezul pocăinței săvârșit de Sfântul Ioan Botezătorul*
- 94 1.2. *Necesitatea nașterii din nou*
- 94 1.3. *Botezul creștin, parte a Mandatului misionar*
- 95 1.4. *Teologia Botezului – generalități*
- 96 1.5. *Teologia Botezului în Epistolele pauline*

106 CAPITOLUL V
SFÂNTA EUHARISTIE, TAINA BISERICII ȘI A ÎMPĂRĂȚIEI

- 107 1. Iisus Hristos – Pâinea vieții
- 109 2. Instituirea Euharistiei și săvârșirea ei de către Mântuitorul Iisus Hristos la Cina cea de Taină și la Emaus
- 112 3. Sfânta Euharistie – merinde pe calea vieții veșnice
- 114 4. Taina Euharistiei și taina Bisericii în epoca apostolică
- 116 5. Întemeierea comunităților creștine locale

PARTEA A II-A.

**CONTINUAREA PARADIGMEI MISIONARE A BISERICII
APOSTOLICE ÎN BISERICA POSTAPOSTOLICĂ**

- 125 ACTUALIZAREA MISIUNII CA MÂNTUIRE SUBIECTIVĂ
- 127 CAPITOLUL I. PARADIGMA MISIONARĂ NOUTESTAMENTARĂ
– REFLECȚII ASUPRA FAPTELOR APOSTOLILOR ȘI
ASUPRA ACTIVITĂȚII MISIONARE PAULINE

- 127** 1. Faptele Apostolilor – documentul primordial al paradigmei misionare creștine
- 132** 2. Biserica primară din perspectiva Epistolelor Sfântului Apostol Pavel
- 137** 2.1. *Ἐκκλησία, model al primelor comunități creștine*
- 140** 2.2. *Organizarea Bisericii primare din perspectiva epistolelor pauline*
- 140** 2.2.1. *Membrii Bisericii creștine în discursul paulin*
- 143** 2.2.2. *Cei din afara Ἐκκλησία-ei*
- 146** 2.2.3. *Organizarea internă în Biserica primară, conform epistolelor pauline*
- 147** 2.3. *Biserica în dimensiunea ei universală, conform epistolelor pauline*
- 150** CAPITOLUL II. PROPOVĂDUIREA EVANGHELIEI ȘI TRANSMITEREA CREDINȚEI CREȘTINE
- 150** 1. Sfinții Apostoli, stâlpii misionarismului creștin
- 153** 2. Învățătorii – οι διδασκαλοι creștini
- 158** 3. Ierarhia bisericească
- 161** 4. Evanghelizarea și propovăduirea – conținut al misiunii
- 163** 5. Instituția catehumenatului – etalon al paradigmei misionare preniceene
- 165** 6. Rolul și responsabilitățile creștinilor în Biserică, în conformitate cu scrierile Părinților Apostolici
- 171** 7. Mărturisirea lui Hristos în lume prin calitatea morală a vieții credincioșilor din Biserica primară
- 179** CAPITOLUL III. RAPORTUL DINTRE ÎNVĂȚĂTURA CREȘTINĂ ȘI FILOSOFIA PĂGÂNĂ ÎN PERSPECTIVĂ MISIONARĂ, SURPRINS ÎN OPERELE SFINȚILOR PĂRINȚI ȘI SCRITORII BISERICEȘTI PRENICEENI
- 179** 1. Necesitatea confruntării și dialogului Creștinismului cu filosofia și cultura antică, din punct de vedere misionar
- 180** 2. Școala alexandrină și filosofia păgână. Sfântul Clement Alexandrinul și Origen
- 188** 3. Apologetii și părinții bisericești ai secolelor al II-lea și al III-lea față în față cu filosofia
- 195** CAPITOLUL IV. BOTEZUL ÎN BISERICA PRIMELOR DOUĂ SECOLE CREȘTINE, RELIEFAT CA *RENAȘTERE* ȘI *REÎNNOIRE* ÎN SCRIERILE SFÂNTULUI CLEMENT ROMANUL, ALE SFÂNTULUI IGNATIE AL ANTIOHIEI, ALE LUI TERTULIAN, ALE SFÂNTULUI CLEMENT ALEXANDRINUL ȘI ÎN ALTE SCRIERI ALE VREMII
- 195** 1. Botezul ca încorporare în Biserică, după primirea credinței creștine

197	2. Sfântul Clement Romanul despre Botez
198	3. Sfântul Ignatie al Antiohiei despre Botez
199	4. Tertulian despre Botez
202	5. Sfântul Clement Alexandrinul despre Botez
204	6. Alte scrieri ale primelor veacuri despre Botez
210	CAPITOLUL V. SFÂNTA LITURGHIE – PUNCTUL DE PLECARE ȘI DE SOSIRE AL MISIUNII CREȘTINE PRENICEEENE
210	1. Considerații introductive
211	2. Instituirea Sfintei Euharistii și originea actelor liturgice
212	3. Săvârșirea ritualului euharistic în veacul apostolic
215	4. Săvârșirea Euharistiei în cel de-al doilea veac creștin
217	5. Săvârșirea Euharistiei în cel de-al treilea veac creștin
218	6. Sfânta Euharistie, Taina prezenței personale a lui Hristos cel răstignit și înviat – o perspectivă a părintelui Dumitru Stăniloae
221	7. Sfânta Euharistie – pregustare a Împărăției lui Dumnezeu
222	8. Împărtășirea continuă cu <i>sfintele și de viață făcătoarele lui Hristos Taine</i> ca exigență pastoral-misionară
224	9. Milostenia și alte forme de manifestare a iubirii creștine, în Biserica primară
232	CAPITOLUL VI. MISIUNEA CA EXTINDERE A BISERICII. RAPORTUL DINTRE BISERICA LOCALĂ ȘI BISERICA UNIVERSALĂ
232	1. Unitatea Bisericii rezidă în Euharistie și în episcop
234	2. Relaționarea termenilor de Euharistie și Biserică
236	3. Euharistia condiționează unitatea Bisericii
237	4. Întâistătorul Euharistiei este „Episcopul Bisericii lui Dumnezeu”
238	5. Nașterea parohiilor și unitatea Bisericii
240	CONCLUZII
245	BIBLIOGRAFIE

INTRODUCERE

Primele trei veacuri din existența Bisericii Creștine reprezintă perioada în care numărul credincioșilor a crescut exponențial, iar răspândirea geografică a Bisericii lui Hristos, fără precedent. În contextul unor condiții socio-politice mai mult decât potrivnice în care Biserica a activat, afirmația că perioada preniceeană a reprezentat perioada de aur a Creștinismului este legitimă.¹

Unii istorici și teologi creștini s-au întrebat, pe bună dreptate, care să fi fost secretul unui asemenea succes misionar, frământare pe care o împărtășim și noi.

Inevitabil, aproape de fiecare dată, răspunsul face referire la misiune. Pe marginea acestei teme s-au scris foarte multe studii, articole și cărți de-a lungul secolelor. Astfel, s-au formulat diferite explicații și argumentări cu referire la misiunea Bisericii primare sau preniceene.

Opiniile diferite, precum și percepțiile referitoare la misiunea Bisericii primare sunt de înțeles datorită scopurilor cu care s-a pornit în studiul respectiv și nu pot fi puse pe seama diferitelor surse și metodologii de cercetare.

Cei mai mulți teologi au fost motivați de o revitalizare a misiunii Bisericii contemporane lor, prin raportare la misiunea Bisericii Primare, dorindu-se o înnoire prin propria-i misiune în acea contemporaneitate.

Pare imposibilă evaluarea misiunii Bisericii primare fără a ne gândi la întrebarea ce este de făcut pentru a împlini cu același succes misionar vocația Bisericii în contemporaneitatea noastră?

Chiar dacă există multe cercetări și abordări ample sau mai puțin ample din punct de vedere teologic asupra misiunii în înțeles creștin ortodox, un studiu sistematic despre o paradigmă misionară preniceeană încă nu este realizat.

¹ Kenneth Scott LATOURETTE, *A History of the Expansion of Christianity*, Vol. I, Grand Rapids, Zondervan, 1976, p. 114.